

Η Παναγία η Μπαλουκλιώτισσα

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Με τὸ ὄνομα Ζωοδόχος Πηγή τοῦ Μπαλουκλί ἡ Παναγία ἡ Μπαλουκλιώτισσα φέρεται ἱερὸ χριστιανικὸ ἁγίασμα ποὺ βρίσκεται στὴν Κωνσταντινούπολη ἔξω ἀπὸ τὴ δυτικὴ πύλη τῆς Σηλυβρίας, ὅπου ὑπῆρχαν τὰ λεγόμενα «παλάτια τῶν πηγῶν» στὰ ὁποῖα οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες παραθέριζαν τὴν Ἄνοιξη.

Πῆρε τὴν ὀνομασίαν τοῦ ἀπὸ τὸ τουρκικὸ ὄνομα Balık (=ψάρι) καὶ περιλαμβάνει τὸ μοναστήρι, τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἁγίασμα.

Γιὰ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Ἀγιάσματος ὑπάρχουν δύο ἐκδοχές:

α) Ἡ πρώτη, ποὺ ἐξιστορεῖ ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος ἀναφέρει ὅτι: Ὁ μετέπειτα αὐτοκράτορας Λέων ὁ Θράξ ἢ Λέων ὁ Μέγας (457 - 474 μ.Χ.), ὅταν ἐρχόταν ὡς ἀπλὸς στρατιώτης στὴν Κωνσταντινούπολη, συνάντησε στὴ Χρυσὴ Πύλη ἕναν

τυφλὸ πού τοῦ ζήτησε νερό. Ψάχνοντας γιὰ νερό, μιὰ φωνὴ τοῦ ὑπέδειξε τὴν πηγὴ. Πίνοντας ὁ τυφλὸς καὶ ἐρχόμενο τὸ λασπῶδες νερὸ στὰ μάτια τοῦ θεραπεύτηκε. Ὅταν ἀργότερα ἐγίνε αὐτοκράτορας, τοῦ εἶπε ἡ προφητικὴ φωνή, πῶς θὰ ἔπρεπε νὰ χτίσει δίπλα στὴν πηγὴ μιὰ Ἐκκλησία.

Πράγματι ὁ Λέων ἔκτισε μιὰ μεγαλοπρεπὴ ἔκκλησία πρὸς τιμὴ τῆς Θεοτόκου στὸ χῶρο ἐκεῖνο, τὸν ὁποῖο καὶ ὀνόμασε «Πηγὴ». Ὁ Κάλλιστος περιγράφει τὴ μεγάλη αὐτὴ Ἐκκλησία μὲ πολλὰ λεπτομέρειες, ἂν καὶ ἡ περιγραφή ταιριάζει περισσότερο στὸ οἰκοδόμημα τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἱστορικὰ πάντως εἶναι ἐξακριβωμένο, ὅτι τὸ 536 μ.Χ. στὴ Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ τὸν Πατριάρχη Μηνᾶ 536 – 552 μ.Χ., λαμβάνει μέρος καὶ ὁ Ζήνων, ἡγούμενος «τοῦ Οἴκου τῆς ἁγίας ἐνδόξου Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας ἐν τῇ Πηγῇ».

β) Ἡ δεύτερη, πού ἐξιστορεῖ ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος, τοποθετεῖται στὶς ἀρχὲς τοῦ 6ου αἰῶνα καὶ ἀναφέρεται στὸν Ἰουστινιανό. Ὁ Ἰουστινιανὸς κυνηγοῦσε σ' ἓνα θαυμάσιο τοπίο μὲ πολὺ πράσινο, νερὰ καὶ δένδρα. Ἐκεῖ, σὰν σὲ ὄραμα, εἶδε ἓνα μικρὸ παρεκκλήσι, πλῆθος λαοῦ καὶ ἓναν ἱερέα μπροστὰ σὲ μιὰ πηγὴ. «Εἶναι ἡ πηγὴ τῶν θαυμάτων» τοῦ εἶπαν. Καὶ ἔχτισε ἐκεῖ μοναστήρι μὲ ὑλικά πού περίσσεψαν ἀπὸ τὴν Ἀγιὰ Σοφία. Ὁ Ἰ. Κεδρηνὸς ἀναφέρει ὅτι χτίστηκε τὸ 560 μ.Χ.

Γράφοντας τὸν 14ο αἰ. μ.Χ. γιὰ τὸ ἁγίασμα τῆς Πηγῆς ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος παραθέτει, ἀπὸ διάφορὲς πηγές, ἓναν κατάλογο 63 θαυμάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 15 φθάνουν ὡς τὴν ἐποχὴ του.

Σήμερα στὴν αὐλὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς βρίσκονται οἱ τάφοι τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν. Τὸ δὲ ἁγίασμα βρίσκεται στὸν ὑπόγειο Ναὸ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μαρμαρόκτιστη πηγὴ, τὸ νερὸ τῆς ὁποίας θεωρεῖται ἁγιασμένο. Ἀπὸ ἐδῶ διαδόθηκε ὁ τύπος τῆς Παναγίας Ζωοδόχου Πηγῆς σὲ ὅλο τὸν ὀρθόδοξο κόσμο. Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι ψηφιδωτὴ παράσταση τῆς εἰκόνας σώζεται στὸν ἐσωνάρθηκα τῆς Μονῆς τῆς Χώρας.

Ὁ Ναὸς αὐτὸς ἔμεινε γνωστὸς στὴν ἱστορία ὡς τὸ ἁγίασμα τοῦ «Μπαλουκλί». «Μπαλούκ» στὰ τουρκικὰ σημαίνει ψάρι καὶ ἡ παράδοση μᾶς λέει πῶς ἐκεῖ δίπλα στὸ ἁγίασμα, στὶς 23 Μαΐου 1453 μ.Χ. ἓνας καλόγερος τηγάνιζε ψάρια, ὅταν κάποιος τοῦ ἔφερε τὴν εἴδηση πῶς πῆραν τὴν Πόλη οἱ Τοῦρκοι. Ὁ καλόγερος ἀπάντησε πῶς μόνο ἂν τὰ ψάρια πού τηγάνιζε ἔφευγαν ἀπ' τὸ τηγάνι καὶ ἔπεφταν μέσα στὸ ἁγίασμα θὰ πίστευε ὅτι ἐγίνε κάτι τέτοιο. Καὶ πραγματικὰ τὰ ψάρια ζωντάνεψαν καὶ ἔπесαν μέσα στὴν πηγὴ τοῦ ἁγιάσματος. Μέχρι σήμερα δέ, μέσα στὴν δεξαμενὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς διατηροῦνται ἑπτὰ ψάρια καὶ μάλιστα σὰν νὰ εἶναι μισοτηγανισμένα ἀπ' τὴν μιὰ πλευρά.

Σὲ ἀνάμνηση τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Λέοντα ἡ Ἐκκλησία

καθιέρωσε τὴν κατ' ἔτος ἑορτὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὴν Παρασκευὴ τῆς Διακαινήσιμου Ἑβδομάδας.